СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 102. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 3-го ТРАВНЯ 1951. No. 102. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 3, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ЗВІТ СЕНАТСЬКОЇ КОМІСІЇ ПРО РОЗГАЛУЖЕННЯ ЗЛОЧИНУ

Вашингтон, 1 травня. — Сенатська Слідча Комісія для Прослідження Злочину після шости тижнів від закінчення своєї праці в Ню Йорку й інших містах, оприлюднила звіт з подробицями про нюйорський режим. У звіті комісія таврує розгалуження злочину, рекетірства і ґенґстерства, а головну відповідальність за такий стан складає на колишнього повітового прокуратора, пізнішого посадника міста Ню Йорку, а теперішнього амбасадора до Мексика, Вилиема О'Двайера. Комісія навіть закидає йому ставлення перешкод підчас допитів над діяльністю підпільних ватаг, які займалися незаконною грою, продажом наркотиків, убивствами на „водним фронті", тобто корабельних причалів і втримуванням книг для незаконної льотерії чи іншого роду ігор, які приносять міліони зисків для підпольних типів. При допомозі таких фондів ці типи впливають на політичне життя міста й країни. Як посадник міста, О' Двайер, як твердить комісія, стояв у порозумнні з головним підпольним керівником, Френкомм Костелло, а крім того меншими людьми, як Джов Адоніс і Алберт Анастазія. Комісія присвятила майже 14,000 слів із свого звіту, що обіймає 80,000 слів на з'ясування положення в Ню Йорку на те, щоб виказати, як можна спаралiжувати виконання закону, коли ракетіри й ґенґстери діб'ються впливу на вибір або на іменування відповдальних прелюдних урядовців.

Крім звіту м. Ню Йорку комісія оприлюднює звіт з допитів над зисками з гри в кінські перегони в місті Саратоґа, у північній частині стейту Ню Йорк, з чого діставали мільйони провідники незаконної гри в цілій країні. Комісія не закриває теж, що подібне розгалуження підпільного злочину існує в сусідній стейті Ню Джерсі, як також в таких середовищах, як Шікаго, Филаделфія, Канзас Сити, Ст. Луїс, Лос Анджелес, Маямі і ін. Щоб положити конець діяльні підпольних ватаг і прочистити громадянське життя, комісія пропоручує Конґресові ухвалити відповідні закони для контролі місцевих і стейтових чинників, відповідальних за виконання влади.

Відкрили головну квартиру для відбирання крови

Ню Йорк. Кровна Програма Американського Червоного Хреста для якої виконанням займається предсідник А.Ч.Х. Е. Роланд Гарріман, відкрила центральну кватиру при 214 Іст 21 вул. в Ню Йорку для відбирання і переховування крови, що її дарують для американських збройних сил люди з Великого Ню Йорку. У будинку в якому приміщена кватира, находяться ляборатерії і відповідні сховки для зберігання крови. Пересічно 30,000 півкварт („пайнт") крови постачають мешканці Великого Ню Йорку місячно для вояків, що боряться в Кореї.

ДОПИТИ НАД ЗЛОЧИНАМИ ДЕМОРАЛІЗУЮТЬ МОЛОДЬ

Ню Йорк. — „Скандальна поведінка" багатьох прилюдних урядовців, виявлена під час допитів слідчої комісії сенату, має дуже некорисний вплив на молоді уми" — як це ствердив кол. генеральний поштмайстер, Джеймс Фарлі, у промові на зібранні, виданім у його честь в готелю Астор. Молодечі проступки стали докучливою проблемою і теперішня генерація мусить навчити наступну генерацію чесної громадянської поведінки, а „наші провідники мусять своїми власними ділами давати добрий приклад. Нажаль, значна частина нашого проводу не зробила цього. Недавні допити й слідства, ведені приватними й прилюдними комісіями виказали жалюгідний занепад засад у тих людей, які були вибрані, щоб служити громадянству" — міркував громадянський діяч. Потім додав: „Публіка піднесе гострий і дошкульний голос з домаганням чесного проводу в нашому уряді".

ДІ ПІ КОМІСІЯ ПРОТИ РОЗСЕЛЮВАННЯ ІМІҐРАНТІВ ЛІВИМИ ЮНІЯМИ

Ню Йорк. — Комісія Переміщених Осіб остерегла добровільну агенцію „Юнайтед Сервис фор Ню Амерікан" і дві інші подібні агенції, які займаються переселенням імігрантів зі скитальщини до Америки, щоб вони пірвали свої зв'язки з лівими юніями, які помагають їм розселювати новоприбулих. Головною юнією, яка повстала з двох юній, прогнаних з Конґресу Індустріяльних Організацій за большевизм' є „Дистрикт 65 Дістрібютинг, Процессінг енд Офіс Воркерс оф Америка". Агенція „Юнайтед Сервис" затруднює 120 осіб для обслуги нових імігрантів при переселенні.

КОМУНІСТИЧНА ПАРАДА ПОХОЖА НА ПОХІД МЕРЦІВ

Ню Йорк. — Шісдесятп'ять сотень ліво-настроєних нюйорчан маширувало в дні першого травня Восьмою Евеню повільною ходою в десяту річницю улаштування таких походів під комуністичним проводом. В поході брали участь деякі частини лівих юній, відломки організацій артистів, письменників і різно-націоналістичних груп, які несли найрізнородніші таблиці з провокуючими написами. Головні заклики змагали до миру в Кореї, тобто до відтягнення американських військ з воєнного протибольшевицького фронту. Параді приглядалося 13,000 осіб, які подекуди тратили терпеливість і кидали оклики на адресу комуністів. Похід роз'язався при Юніон Сквер, де йому приглядалися комуністичні провідники, між якими були й одиниці, засуджені на тюрму. Газети, як описують похід, зазначують, що парада виглядала радше на поїзд мерців ніж на бадьорий марш аспірантів на володарів світу, як це було давнішими роками.

В АМЕРИЦІ

● **Парада з нагоди Дня Збройних Сил,** відбудеться 19 травня в Ню Йорку. У параді візьмуть участь 25,000 вояків різнородних родів зброї. Того дня на воєнних кораблях на ріці Гудсон відбудеться вільне прийняття для гостей.

● **Комуністична агітація між американськими неграми** не прийнялася тому, що американська конституція дає негрові більше надії на рівність, ніж совєтська дійсність. Про це пише Вилсон Рекорд у свіжо виданій книжці „Негри й комуністи".

● **200 протестантських пасторів** зібралося в Ню Йорку для нарад над спільною громадською працею. Вони признають, що їх голос має мале значення, як довго протестанти роз'єднані.

● **Зрезиґнував голова канадійської Королівської Кінної Поліції,** С. Т. Вуд. Він пра-внук дванадцятого президента Злучених Держав, Захарія Тейлора.

СЕНАТСЬКИЙ КОМІТЕТ ПРОСЛІДЖЕННЯ ЗЛОЧИНІВ під час вчорашнього проголошення звіту зі своїх сензаційних доходжень. В звіті сказано, що „сила до зла" організованого злочину є сьогодні „незрівняно більша" ніж була ще рік тому. На фото (від ліва): сенатори, Лестер Гунт, Александер Вилі, Естес Кіфовер, Чарлз Тобі і Герберт О'Коннор. Їх дослівно „облягають" кореспонденти.

Ріджвей заповів модифікацію окупаційного статуту Японії

Токіо, 2. травня. — Ген. Метью Б. Ріджвей, аліянтський головний командант на Далекому Сході, заповів вчора, напередодні третьої річниці ухвалення японської конституції, готовість змодифікувати постанови окупаційного статуту, під яким японці жили від початку своєї капітуляції. Ген. Ріджвей заявив, що ця модифікація буде переведена в таких розмірах, на які дозволяє минулий досвід і теперішнє положення. — Рівночасно з цим, ген. Ріджвей доручив японському урядові перевести провірку всіх розпорядків, виданих ним для доповнення окупаційного статуту впродовж останніх п'ятьох років. Хоча сам ген. Ріджвей не спрецизував точніше в якому саме напрямку має бути переведена „модифікація" окупаційного статуту, але для японської публичної опінії, як це підкреслюється в пресових коментарах, є ясно, що це відноситься до найбільш пекучої для японців справи, іменно, закінчення „чистки", на підставі якої понад 192,000 лідерів політичної, господарської, суспільної та всіх інших ділянок передвоєнного японського життя були виключені від участи в суспільному житті. Тепер японська преса заповідає, що у висліді заяви ген. Ріджвея японський уряд вже в найближчий четвер, якраз в третю річницю ухвалення конституції, проголосить закінчення „чистки", за вийнятком тільки для воєнних злочинців, високих старшин імперіяльної армії і фльоти та голов поодиноких ультра-націоналістичних груп і організацій.

ВІДЕМЕЙЕР ПЕРЕДБАЧУВАВ НАПАД НА КОРЕЮ

Вашинґтон, 1 травня. — Після затримання в тайні упродовж чотирьох років звіту лейтенанта-генерала Алберта К. Відемайера з його поїздки на Далекий Схід, уряд оприлюднив цей звіт для насвітлення відносин в тій околиці. Вже тоді ген. Ведемейер дораджував зорганізувати військову силу під командою американців у Північній Кореї, щоб „забезпечитися від нападу з півночі". Він остерігав, що москалі вправляють північних корейців у воєннім ремеслі, щоб вислати їх проти Південної Кореї на випадок, коли Америка забереться з цеї території. Звіт ген. Ведемейера з його порученнями був переданий президентові 9 вересня 1947 р. тобто з кінцем його місії, з якою він поїхав до Китаю й Кореї на доручення президента. Його оприлюднила тепер скомбінована сенатська комісія збройної служби і закордонних відносин, заки почнеться переслухання генерала Доґлеса МекАртура для вислухання його поглядів на американську політику на Далекому Сході. Переслухання призначено на четвер. Оприлюднення зроблено за одобренням президента.

ОБ'ЄДНАННЯ БРИТАНСЬКОГО КОМАНДУВАННЯ НА ВИПАДОК ВІЙНИ

Лондон, 2. травня. — Британський уряд вчора повідомив, що на випадок війни британською обороною керуватиме об'єднане командування сухопутних, морських і повітряних збройних сил, з об'єднаними шефами штабу на чолі. — Рівночасно повідомлено, що ген. сер Майлз Дімпсі, командант сухопутних збройних сил Об'єднаного Королівства, був іменований головою об'єднаних шефів штабу. В урядових вияснениях стверджується, що ці зміни в організації командування є тільки „дальшим етапом" оборонної підготовки, а не наслідком переконання про неминучість війни або про її безпосередню загрозу. До об'єднаних штабів входять, — крім ген. Дімпсі, як голови, адмірал Павер і маршал Емері. Рівночасно повідомлено, що воєнні кораблі Британії та п'ятьох інших країн Атлантійського Пакту відбудуть в наступному місяці воєнні вправи на водах Англійського Каналу. В урядовому вияснені додається, що „Об'єднане Королівство є ключевим пунктом в обороні Европи та головною базою і плятформою сухопутних і морських дій не тільки для британських, але й американських сил, що оперують в Европі".

ВОҐЕЛЕР ПОВЕРНУВСЯ З СОВЄТСЬКО-УГОРСЬКОЇ ТЮРМИ

Ню Йорк. — Після сімнадцяти місяців большевицької тюрми в Будапешті, приїхав літаком до майдану Айдлвайлд — Роберт А. Воґелер, колишній екзекутивний урядовець Корпорації Міжнародного Телеграфу й Телефону, якого угорська поліція поставила під суд під замітом шпигунства і він дістав кару 15 річної тюрми. Щоб добитися його звільнення, американський уряд увійшов у переговори з владою Угорщини і за ціну деяких політичних концесій його звільнено. Воґелер твердить, що він у нічому не винуватий, а признання до вини на суді було вимушене на ньому торturами. Коли його випустили з тюрми, він перебув кілька днів у Відні, де на нього ждала його жінка і два сини. Приїхавши до Ню Йорку, він тільки загально остеріг публіку, щоб стояти на сторожі демократії, проти якої йдуть безупину атаки. — Водночас із приїздом Воґелера американський уряд дозволив Угорщині відкрити наново консуляти в Америці, які були зачинені кілька місяців.

● **Комуно-чеський уряд висунув** домагання закрити французький консулят найпізніше до 5-го травня, у відплату за закриття чеського консуляту французами у Марсеї.

МОСКВА ДЕМОНСТРУЄ СВОЮ ВІЙСЬКОВУ СИЛУ

Москва, 2. травня. — З нагоди першого травня тут відбулася вчора одна з найбільших досі демонстрацій військової потуги, в якій взяли участь тисячі військових автомашин та десятки тисяч військ, на чолі около 2 мільйонів стерроризованих цивільних, що впродовж цілого дня ходили вулицями і демонстрували „за мир". Рівночасно в повітрю гуділи мотори около 200 воєнних літаків, командуваних теж в цьогорічній параді придуркуватим сином червоного диктатора, ген. Василем Сталіном. Демонстрація, що відбулася серед зливного дощу та якій приглядався теж Сталін і інші члени Політбюра, відбулася головно під гаслом „миру" і мала переважно проти-американський і взагалі проти-західний характер.

● **Для прослідження незаконної гри в Саратоґа Спрінґс,** у північній частині стейту Ню Йорк, встановлена спеціяльна слідча судейська велика лава. Вона почала працю в місті Балстон Спа. Перед нею станутъ такі свідки, як перед сенатською комісією для прослідження злочину.

● **Єгипет став першою орієнтальною країною,** в якій введено загальну систему соціяльного обезпечення в дні 1-го травня.

ПРОТИ-БОЛЬШЕВИЦЬКА ПЕРШО-ТРАВНЕВА ДЕМОНСТРАЦІЯ В БЕРЛІНІ

Берлін, 2. травня. — В цьому місті, що сьогодні стоїть дослівно на грані двох світів і є між ними поділене, відбулися вчора дві першо-травневі демонстрації. В совєтському секторі міста відбулася бездушна комуністична демонстрація по давно встановленій рутині і в ній взяло участь около 400,000 осіб, частинно імпортованих, а частинно з-поміж заляканого поліційним терором місцевого населення. Рівночасно в західному секторі, в безпосередньому віддалені від совєтської зони, зібралося понад пів мільйона вільних людей, що з власної волі та з найбільшим одушевленням демонстрували свої почування проти большевизму, висловлюючи свою надію, що червоний прапор зникне і на Бранденбурських воротах знова замає вільний прапор вільної і об'єднаної Німеччини. На цьому зібранні виступали з промовами теж представники зорганізованого робітництва Америки та інших вільних країн.

ЗАЛОМАННЯ ЧЕРВОНОГО НАСТУПУ НА СЕУЛ

Ворог відступає на схід в підготовці до нової акції. Ворожі втрати — 75,000.

Токіо, 2. травня. — Довго рекламований великий весняний наступ комуністичних орд в Кореї вчора практично заломився на підступах до Сеул, древньої корейської столиці. — Червоні не видержали сили вогню аліянтської артилерії і авіації та воєнних кораблів, і замість почивати свій першо-травневий наступ на Сеул, почали відступ на схід, приготовлюючись, правдоподібно, до нової акції на середньо-центральному секторі фронту. Для здержання ворожого наступу на Сеул, аліянтська артилерія вистріляла рекордову кількість гранат, подібно як авіяція виконала рекордову кількість налетів, дослівно четвертуючи ворожі сили. Вчора перед вечором артилерія вже замовкла, бо не було на що ні на кого стріляти: ворог поспішно відступив на схід. Аліянтські патрулі запускались далеко поза свої лінії у зайняту ще перед коротким часом ворогом територію, але вже натрапляли тільки на його мертві сліди. Теж на цілому фронті вже майже не було контакту з ворогом і тільки час до часу приходило до незначних сутичок, переважно між патрульними відділами. Впродовж останнього тижня ворог втратив тільки на західному фронті 75 до 80 тисяч вояків вбитими і приблизно 50,000 пораненими, що у великій мірі й мусіло заставити його перервати дальший наступ, до якого вже не було сили. Проте, є деякі познаки, що ворог, перекидуючи своїх недобитків та стягаючи нові резерви на центральну і східну ділянки фронту, може почати там нову акцію в більш пригожих для нього гірських теренах. Вміжчасі, літаки з воєнних кораблів використали вчора вперше в корейській війні повітряні торпеди для знищення греблі резервуару Гвачон, яку ворог знов був замкнув з виразною метою зменшити води рік Пухан і Ган, щоб легше можна було їх перейти. Аліянтські літаки скинули чотири торпеди, вибиваючи ними величезні діри в греблі під водою.

Британська компромітація з визнанням червоного Китаю

Лондон, 2. травня. — Британський поспіх з дипломатичним визнанням червоного Китаю не тільки не приніс сподіваної „дивіденди", але наразив Британію на компромітацію та обиду, яку не легко доводиться проковтнути британському урядові. В січні минулого рік, як англійський уряд запропонував червоним володарям Китаю наладнання дипломатичних стосунків, але за цей час британська пропозиція не тільки не була прийнята, але й зустрілася з компромітуючою та обидною мовчанкою, рівночасно з щораз виразнішою проти-британською акцією. Від того часу понад 2,500 британських громадян зазнали в Китаю переслідувань і опустили країну, а вчора офіціяльно повідомлено про плян закриття в короткому часі останніх ще шістьох британських консулятів в Китаю, з огляду на те, що вони не можуть виконувати своїх нормальних функцій.

БРАЗИЛІЯ ОДОБРЮЄ САНКЦІЇ ПРОТИ КИТАЙСЬКОГО АҐРЕСОРА

Об'єднані Нації, Н. Й., 2-го травня. — Бразилійський міністре закордонних справ заявив тут вчора в одному інтерв'ю, що його країна голосуватиме в користь американської резолюції, яка передбачує господарські санкції і блокаду проти комуно-китайського агресора. Відносно висилки бразилійських військ до активної боротьби в Кореї, бразилійський міністер твердив, що його країна не є на це ще приготована, а крім того, вона не дістала на це жадної конкретної пропозиції.

ПЕРШОТРАВНЕВА ДЕМОНСТРАЦІЯ ПОТВЕРДЖУЄ СОВЄТСЬКІ ВПЛИВИ В ІРАНІ

Тегеран, Іран, 2. травня. — Зорганізована тут вчора забороненою комуністичною партією першо-травнева демонстрація, що потрапила стягнути на площу Парляменту около 30 тисяч осіб, потвердила тільки відому правду про совєтську руку в цілій підривній роботі в тій країні, що в останньому мала так багато проявів. Зібрана товпа демонстрантів, з піднесеними в гору до комуністичного привіту п'ястуками, вигукувала „героїчні народи Совєтського Союзу", „визволений Китай—єдину надію Азії" і „героїчну боротьбу корейців проти американських агресорів", заповідаючи рівночасно „смерть англо-американським паліям війни" і теперішньому іранському урядові, дарма, що головним мотивом демонстрацій був „мир". Рівночасно поширювано комуністичний тижневик, — на першій сторінці якого були портрети Леніна і Сталіна, а на другій сторінці карикатура теперішнього нового іранського премієра, що сидить в американському танку і стріляє з гармати в безборонного іранського нафтового робітника.

БРИТАНСЬКІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ДО ІРАНСЬКОЇ НАЦІОНАЛІЗАЦІЇ НАФТИ

Лондон, 2 травня. Після ухвалення обома палатами іранського парляменту закону про націоналізацію нафти Англо-Іранської Нафтової Компанії, 53% якої є власністю британського уряду, лейбуристський уряд опинився в досить клопітливому положенні, вже хочби тому, що він сам є головним пропагатором націоналізації більшої промисловості в своїй країні. Британський міністер закордонних справ Герберт Морріcон вчора заявив, що це є тільки „природньо і справедливо", щоби Іран брав більшу участь в експлуатації нафти і тому британський уряд вже раніше запропонував урядові Ірану співпрацю британських нафтових концесій, але на це не одержав відповіді. Тепер Моррісон остерігав Іран перед „політичною загрозою і господарським риском" однобічної націоналізації нафти, не прецизуючи точніше, що він під цією загрозою і риском розуміє.

В СВІТІ

● **Ген. В. С. Чейс, призначений** командантом американської військової місії на Формозі, прибувши до її столиці заявив, що його єдиним завданням є допомогти у вишколі національно-китайських військ, без будь-якого агресивного пляну відносно червоно-китайського континенту.

● **Всі військові відділи Британії** і британської спільноти народів, що тепер беруть участь в боях проти комуністичного аґресора в Кореї, — мають бути об'єднані в єдину Першу Дивізію Каммонвелту.

● **Злучені Держави повідомили в** Об'єднаних Націях, що їх найтруднішою наркотичною проблемою є контрабанда героїни, головними центрами постачання якої є червоний Китай, Італія, Греція і Туреччина.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДАЛЬШІ БІЛІОНИ НА ОБОРОНУ

Якою складною проблемою є справа збросння Злучених Держав, пізнати хочби по тім, що якраз ця справа стала причиною найновішої кризи в уряді Партії Праці в Англії. Як відомо, проти-американський виступ Бівена був звернений в першу чергу проти американського збросння, яке, на його думку, поступає в такому темпі та зуживає (включно з нагромаджуванням резерви) так багато сирівців, що потрясає цілою господаркою Англії, бо піднімає ціни та обнижує життєвий стандард робітника. Мимоходом кажучи, в подібний спосіб думає багато людей не тільки в Англії, але і в інших европейських країнах, хоча вони стоять перед безпосередньою загрозою кремлівської аґресії.

З другого боку теж і в Америці ніхто не радіє, що прийдеться видавати нові величезні суми на збросння, що спричинить цілком певно нове збільшення податків та можливість дальшої інфляції, чого побоюються теж і в Англії. Як тільки президент Труман предложив справлений військовий бюджет у висоті понад 60 біліонів долярів, сенатор Тефт негайно заявився за його зменшення зазначуючи, що втримування американської армії з 3,500,000 вояків може цілковито знищити американську господарку, якщо це могло б потривати довший час. Та найцікавіше, що Тефт одночасно бажав би бачити Америку більш аґресивною, хотів би бомбардувати Манджурію, почати бльокаду червоного Китаю і т. п. Це тільки вказує, який великий хаос існує ще й нині в демократіях, в тому і в Злучених Державах та Великій Британії, коли йдеться про воєнне поготівля і тотальну та ґльобальну оборонну підготовку перед московсько-комуністичним імперіялізмом.

Предложений Конґресові військовий бюджет на фіскальний рік 1952, що починається з днем 1 липня, є призначений — як твердить президент Труман у своїм письмі до С. Рейберна, предсідника Палати репрезентантів — на те, щоб демократії не були заскочені новою світовою війною, спровокованою Совєтським Союзом. „Вільний світ мусить бути в такому положенні, щоб міг стримати напад і відразу та вирішально вдарити в осередки совєтської сили", каже президент, рахуючись з тим, що совєтські володарі готові зважитись і на загальну війну, якщо іншим способом не дістануть того, чого домагаються.

Проте, навіть і той величезний бюджет обрахований тільки на війну в Кореї, а не на інші міжнародні комплікації, які могли б у найближчих місяцях наступити. Ці воєнні видатки, як і біліони, призначені на військову і господарську допомогу вільним націям, є спричинені „кремлівськими деспотами". Це є видатки на вдержування миру в світі й стримання совєтської аґресії. Це теж тільки частина оборони. До інших засобів належить, наприклад, поширювання правди, але ті інші ділянки не є охоплені військовим бюджетом.

Президент Труман переконаний, що Совєти понесли в Кореї поразку і через неї спинили свій дальший імперіялістичний похід, що знову дало демократіям можність краще озброїтись. Вдержання такого самого стану в Кореї дає тепер нагоду демократіям ще краще підготовитись — на такий момент, коли б світова війна стала неминучою.

Без огляду на те, чи демократіям пощастить залякати Совєтів своїм збросням і так відвернути нову світову війну, чи ні, зброїтись треба. Тим самим предложений президентом Труманом військовий бюджет це конечність, чи краще — конечне лихо, накинене американському народові аґресивним світовим комунізмом.

Дивоглядна війна в Азії

Сьогодні вже практично ціла Азія охоплена найбільш дивоглядною війною, яку колинебудь записала історія.

В Кореї ведеться формальна війна між Об'єднаними Націями і комуністичною „одною п'ятою частиною світу", але практично ту війну в теперішніх політичних обставинах може виграти тільки одна з воюючих сторін — комуністи. Для аліянтів вона — по словам колишнього команданта на Далекому Сході, ген. МекАртура, і його теперішнього наступника, ген. Ріджвея, є „безвиглядна", з огляду на політично „протеговані бази" в Манджурії.

Тепер американські військові дорадники та інструктори вишколюватимуть вояків національно - китайської армії Чіян Кай-ші на Формозі і Злучені Держави рішили теж постачати цій армії зброю на базі такого самого першенства, як його признано Европі. Ця національно - китайська армія нараховує тепер около 600,000 вояків, з того щонайменше половина придатна до фронтової акції. Ця армія репрезентує режим, що є членом Об'єднаних Націй. Американська Сьома Фльота має виразний наказ берегти не тільки Формозу перед комуністичною інвазією, але рівночасно дбати, щоби жаден національно - китайський вояк з Формози не був перекинений на китайський континент, або не пішов воювати проти комуністів до Кореї, де комуністи воюють проти Об'єднаних Націй. Ген. МекАртур вже від давна домагався висилки американської військової місії на Формозу та першенства для висилки американської зброї на той острів. Це було одною з причин звільнення ген. МекАртура з посту головного команданта і це тепер здійснюється, після його звільнення.

Але це ще далеко не одинокий дивогляд. Злучені Держави закликають всіх членів О. Н. до висилки дальших підкріплень на Корею, але рівночасно рішучо протиставляться висилці туди національно - китаських військ, отже військ члена ОН. Другий член ОН, Британія, що теж бореться проти комуністичного Китаю в Кореї, пропонує в додатку, щоби територію національно-китайського члена ОН, Формозу, віддати комуно - китайському режимові, що воює проти ОН. Що більше, Британія теж домагається, щоби національно-китайському режимові, який хоче боротися в обороні ОН перед комуністичною агресією, відібрати членство в ОН і признати його комуністичному режимові, який бореться проти О. Н.

На Маляї, подібно, як і в Кореї, британські вояки гинуть в оборонній війні проти в більшості комуно- китайського аґресора, але це не перескоджує Британії вдержувати і проповідувати приязні стосунки з тим же комуністичним Китаєм. В тому самому часі, китайські комуністи не хочуть признавати Британії, або мати з нею будь-які дипломатичні діла.

І хто на тому всьому може визнатись? Практичний ворог, китайські комуністи, є формальним приятелем. Справжньо-китайському режимові, відмовляється права воювати проти справжнього комуністичного ворога. Вояки боряться і гинуть, а дипломати залицяються та говорять про приязнь. У війні в Кореї ворог має всі права і можливости знищити аліянтські війська або скинути їх в море, але ці аліянтські війська від своєї власної політики не мають права знищити ворога. Це справді дивоглядна війна.

За пожвавлення нашого господарського життя

Проблема пожвавлення нашого наспраді дуже скромного господарського життя не стоїть зовсім відокремлено. Між нашою новою іміґрацією немало діячів економічного сектора в краю і ці діячі не залишають думки чимось причинитися до пожвавлення цього життя і тут на американській землі. Вони, як ці поети, що не позбуваються думки про красу і творчість, мріють про розбудову нашого господарського життя й тут, та й лише мріють. Бо економічна діяльність потребує не лише ідей і праці, але — і то дуже важливий атрибут — капіталу. Ідей і праці у нас досить, але капіталу обмаль. Правда, нові іміґранти почались включатись у господарське життя від долини, від найменшого, закладаючи тут і там малі крамниці. Але саме ці „нововпечені" наші бизнесмени й підносять голос про більшу зорганізованість і спрямованість нашого господарського життя. Господарські діячі живуть думкою про пожвавлення господарського життя, бо це їх ідея, наші нові купці доходять до цієї думки у вислідi їхньої дотеперішньої практичної діяльности.

Які можуть бути можливості пожвавлення цієї важливої ділянки життя нашої громади? В деяких кругах заговорили про кооперацію. Це гарна ідея. Вона виказала велику життєву силу в Европі, вона помогла двигнути наше економічне життя у початках нашого державного життя і потім у польській займанщині. Але Злучені Держави Америки — це капіталістична країна і тут головну ролю відограла індивідуальна ініціятива, та й вона затрималась і сьогодні не лише в господарській ділянці життя, але ця індивідуальна ініціятива витворила життєвий стиль, в якому ідея кооперації не має того значення, що в Европі. Знову для наших нових починань у господарському секторі уже не існують піонірські часи, які й дозволяли сильним і трудящим індивідуальностям вибитись вгору.

Без сумніву для пожвавлення нашого господарського життя треба таки зорганізованої та спрямованої співдії всієї нашої громади. Вистане лише приглянутись господарському життю інших національних груп у Злучених Державах і тоді стане ясним, яке велике значення у великому в порівнянні з нашим господарському піднесенні цих груп мала організація та загальне співдіяння. Правда, тут зараз стає питаня участи давнішої нашої іміґрації, між якою є одиниці, які можуть похвалитися великим господарським успіхом. Але це одиниці й ніде правди діти, що старша еміґрація — побіч великих здобутків у різних ділянках громадського життя — в господарському секторі мала менші успіхи. Але й це ствердження досить умовне. Існує, наприклад, у Филаделфії, де я живу, інституція під назвою Українське будівельно - позичкове товариство, існує воно вже десятки років, орудує пару сотнями тисяч долярів, але для загалу новоприбулих українців це зовсім невідома інституція, хоч її завдання загальне і вона повстала з загальної ініціятиви. Тож і не можна дивуватися, що в тій же Филаделфії від довгих років існує українська пекарня, але новоприбулим українцям зі старокраєвою девізою „свій до свого" треба було її з трудом відкривати. Це лише вказує, як мало організоване наше господарське життя і як дуже воно цієї організації потребує.

Розуміється, що до проблем нашого господарського життя треба підходити з долини, від малого, а не — як це деякі люди привикли з недавноминулого — з готовим заплануванням якихось всеобіймаючих комітетів згори. Що більше, кожна місцевість, кожна громада повинні розв'язувати ці проблеми у себе на місцях. Щойно зорганізувавши співдіяння на місцях, можна на тих зорганізованих низах творити загальнішу, ширшу організацію.

Це питання стало в останньому часі дуже актуальне у Филаделфії. Тут від року існує уже кілька нових підприємств і вони виказують гарні осяги. Що більше, ці нові наші бизнесмени з думкою-мрією про загальніші справи, а не лише про власну екзистенцію, відчувають боязнь перед осамітненням і потребу якогось спрямування їхньої діяльности та її узагальнення, що й могло б дати більше загального успіху. Вони відчувають зобов'язаність перед нашою громадою, за якої активним попертям їм удалося утримати й розвинути свої бизнеси. Своє громадське наставлення вони засвідчили вже і тим, що віддають певний відсоток свойого заробітку на народні цілі. Але у них ще й інша думка: щоб цей їхній вклад праці був теж вкладом у розвій нашого загального господарського життя.

І ось недавно відбулась у Филаделфії нарада гуртка людей, заінтересованих господарськими справами, і вже ця перша нарада виказала, що ці справи дуже важливі і потребують широкого обговорення, актуалізації їх та й популяризації в цілій нашій громаді. Вже ця перша нарада сконфронтувала два чинники, що можуть мати значення для дальшого нашого господарського діяння. Ініціятивне і рухливе молоде купецтво віднайшло інституцію (про яку була згадка вище) і вже найближча нарада матиме завданням обговорити справу співдіяння цих двох господарських чинників.

Це знову заторкає співдіяння старшої й нової іміґрації. Нова іміґрація, не оглядаючись на деяку початково споглядальну пасивність старшої, повинна виказати зрозуміння і піддержку добрих початків старшої іміґрації. Практично у господарському секторі у Филаделфії треба повної підтримки і популяризації існуючої тут нашої інституції, яка в міру потреби і можливостей може дістати і комерційний напрям, і то не лише нашими бизнесменами, але й цілим громадянством.

Порушена проблема відноситься до всіх наших більших осередків, де вже існують того роду наші установи, чи де їх легко заложити. Нам треба присвячувати господарським справам більше уваги і дати цим справам загальне значення. Як будемо сильні та зорганізовані в господарському секторі, будемо сильні всесторонньо. Усі наші громади і скупчення українського населення повинні зверути увагу на цю ділянку у своєму обсягу. Щойно зорганізувавши відповідно до місцевих вимог низові клітини, можна приступити до творення вищих і загальніших організованих форм.

Т.

В чім слабість совєтської системи?

(Розмови з дезертирами совєтської армії)

В однім місті Західної Німеччини я зустрів ґрупу бувших совєтських вояків, що покинули ряди червоної армії і передалися на бік „англо-американських імперіялістів", як то твердить комуністична пропаганда. Ці вояки ще молоді люди, настарший між ними мав 26 років. Є між ними українці, росіяни, кавказці і туркестанці. Що їх навело на думку тікати з совєтського війська? Відповідь одна: — Далі не могли видержати.

І вояки „найдемократичнішої в світі держави" оповідають про совєтські порядки:

— Народ переконався, що його комуністи одурили. За війни пущено в масах селянських і між військом вістку, що після перемоги над Гітлером, Сталін перемінить режим, скасує колгоспи і надiлить селян землею. Але війна кінчилася, а колгоспне ярмо стало ще тяжче. Навіть маленькі присадибні участки, де селянин розводив огірки, цибулю та міг держати пару курей, і ці участки стараються скасувати комуністи зовсім. Раніше хоч колгоспи не були дуже великі, і можна було сховати дещо від загребущого начальства. Тепер, по війні, малі колгоспи касують, і в великих колгоспах влада стриже селян безоглядно.

Перед війною комуністична пропаґанда могла дурити громадян совєтської держави, мовляв, в капіталістичних країнах робітники і селяни живуть у голоді і холоді і тільки й думають про комуністичну революцію. Тепер це змінилося. За другої світової війни мільйони совєтських громадян побували в країнах Західної Европи і могли самі на власні очі бачити, що селянин і робітник в некомуністичних країнах живе незрівняно ліпше від совєтського громадянина. Тому тепер большевицькій пропаґанді в Совєтському Союзі вже ніхто не вірить.

Окрім того, до Совєтського Союзу прилучено нові території, (Балтійські країни, Західна Україна, Західна Білорусь, Буковина, Басарабія) і від населення цих країн може довідатися совєтська людність про те, як жилося перед комуністичною окупацією. Таким чином, комуністична пропаґанда вже не має впливу на народні маси. З цього випливає ще один наслідок: ніхто не має надії, що згодом в совєтській державі настане ліпше життя. З цієї причини нема у людей ніякої охоти до праці. Не помагає ніяка „Стахановщина". Правда, норми виробу, призначені комуністичним начальством, робітники і селяни „виконують і перевиконують", але все це „туфта" (зовнішня форма). На папері виходить добре, а на ділі убого.

Воцтво глибоко невдоволене зі старшин совєтської армії. Совєтський офіцер дістає незрівняно вищу платню ніж простий вояк. Офіцери мають свободу руху, вояк почуває себе невільником. Особливо тяжко себе почувають совєтські вояки в окупованій Східній Німеччині. Солдат Червоної армії не сміє вийти за свій ізольований табор. Совєтське військо в Німеччині не може мати зв'язків з німецьким населенням. В совєтських військових таборах є для солдатів свої школи, театри, кіна, клюби і т. д. Коли ж кіна нема і доводиться ходити до німецьких кін, то вояків водять мов арештантів під охороною. За розмови з німцями совєтських вояків можуть тяжко покарати (до 7 років вязниці). Совєтський вояк не знає, коли йому кінчиться час служби. Все залежить від самоволі начальства. Може служити 3, 4, 6 років і більше. Звичайно пускають з війська тих, яким минуло 29 років.

Питаюся про патріотизм і боєздатність совєтської армії, коли б Сталін почав війну проти демократичних держав. Відповідь одна: — Битися не будуть.

Питаю: — Чи є в армії тайні організації проти комуністичного режиму.

Відповідь: — При сильній аґентурі один одному не вірить і боїться ділитися своїми думками навіть з найближчими товаришами. Те саме і серед цивільного населення: кожний боїться виявити свій настрій. Але всі по суті думають однаково, в тім числі і багато комуністів. Терористичний режим душить усіх, і люди хотіли б позбутися неволі. В разі війни, — кажуть ці бувші совєтські вояки, — будуть здаватися мільйонами так, як здавалися Гітлерові. А тоді ж ще були сумніви у совєтських вояків щодо Гітлера. Тепер усі знають, що демократичні уряди не можуть вести такої жорстокої і дурної політики супроти народів, поневолених комунізмом, яку вів Гітлер.

Розпитую українців, що діється в нашій батьківщині. Нарікають на страшний голод в Україні, що скосив сотні тисяч людей в 1946 році. Москва використала допомогу Америки для себе, а українців лишила умирати. Це вже така традиція... Багато українців вивезено в Сибір, особливо з Галичини.

Про повстання їм не доводилось чути. Думають, що повстанський рух без війни не може мати успіху. Сталін дозволив служити в церквах. До церкви ходять тільки старі люди. Державні службовці і комуністи бояться заходити до церкви, щоб не викликати підозріння уряду.

О. Т.

В. Гайдарівський

Мерехтливі Зорі

Оповідання

13)

Цілий день мені щось снилось неприємне, я навіть кричав, але проснутись довго не міг. Коли ж проснувся, то відчув, що мені чогось бракує, ледве підвівся, а в голові так гуділо, ніби ковалі замість ковадла помилково поклали мені на скроні розпечені штаби і гатили по них молотами.

— Розімнусь, — заспокоював я себе. — На роботі розімнусь.

І повечерявши, пішов до шахти.

9. Праворуч чи ліворуч?

Уже зібралася вся наша бригада. Вся, за винятком Колі Брашка.

Кріпильники стояли відокремившись від загального натовпу шахтарів, своїм гуртком. Коли я підійшов до них, то Євтєхов саме наморщивши лоба, глибокодумно питався:

— Цікаво, чи больно людині, як її вбиває?

— Як твоя черга прийде, то дізнаєшся, — похмуро відказав Земляний. — Сподіваюсь, що ждатимеш не довго.

— Е, ні, — не погоджувавсь Євтєхов. — Мене не уб'є. Я в постелі помру. Це мені одна ворожка такого наворожила. І я їй вірю. Бо скільки в шахті не роблю, мене ні разу не прибило й не скалічило. Циганки іноді як скажуть, то наче в око вліплять.

— Матвій Шаповал теж такий розумний був, як оце ти, Якиме, — казав Земляний. — Сів ото він спочивати в штреку, а його учні, горпромівці, й показують на стелю, мовляв, корж висить, треба б перейти на інше місце. А Шаповал сміється та покахикує. — „Шахта своїх знає, вона своїх не кривдить". — відповідає він хлопцям, та не встиг і доказати, а корж — по голові його. І на тому — вічна пам'ять. Похвалився, значить. Ото й твоя хвальба, Якиме, така ж. Тепер лишень жди, коли накриєшся.

— Може і накриюся, та не раніш, як ти засмієшся на кутні, — відгризався Євтєхов.

— А я вам скажу, друзі, що циганки вгадують, але не все, тільки на половину, — втрутився й Мирошниченко, бо вже бачив, що час підлити до вогню оливи. — Циганка, безперечно, вгадала, що Євтєхов не в шахті помре, а в постелі. Та вона промовчала про те, чия то буде постіль, своя чи шпитальна. А станеться так, що скаскалічить Якима в шахті, доходити доведеться в м'якому шпитальному ліжку. Або візьмемо й інше циганчине ворожіння. Я сам чув, як вона казала Євтєхову...

— Не бреши, не чув, — намагався перебити Євтєхов.

— Я сам чув, — не звертав уваги на заперечення Мирошниченко, — що Євтєхов матиме жінку - кралю з парасолькою і сам буде таким паном, що й пішки не ходитиме, навіть на роботу і з роботи возитимуть його рисаки на дутих колесах. І що ж ми бачимо? Ворожіння на половину здійснилось. Жінку-кралю Євтєхов має, залишилось тільки придбати парасольку. Що ж до рисаків і дутих колес, то циганка промахнулась. Возять Євтєхова і на роботу, і з роботи, але покищо в кліті. Без рисаків. Може й на рисаках колись доведеться проїхатись, то хіба на кладовище... Тепер візьмемо Земляного...

Та бригадир не дав брати Земляного, а схопив Мирошниченка за полу піджака і відтягнув його на бік.

— Що за дурні жарти, — сердито мовив він. — Що за дурні розмови! Не люди, а звірі якісь!

— А я що, — улесливо дивився бригадирові в очі Євтєхов. — Я тільки хотів би знати, чи болить людині, коли її вбиває. Ви, Іване Кузьмичу, як лоба вам розкраяло, цілу добу лежали непритомні, все одно що мертві. Скажіть, боліло тоді вам?

Іван Кузьмич не знав не тільки що відповідати, а як дивитись на стару вже людину з дитячим розумом, зневажати чи співчувати їй? Але все вирішив своїм прилетом Ворона.

— Погані справи, молодці, — кричав він так, що чули його верескливий голос по всій нарядній. — Лава й досі не сіла. Весь час тріщить стеля, стріляє, а сісти не може, ніби її чорти підпирають плечима. Половину першої зміни не працювали. А потім начальник дільниці розпорядився, щоб обережно вугіль рубали. Самі не знаєте, яка там тепер робота. З хвилини на хвилину жди, що гахне. Так що ви, молодці, держіть вуха поверх голови. Ну, поїхали, поїхали!

І підскочивши до Івана Кузьмича мовив йому тихо:

— У полі позалишились невибиті стояки, товаришу Лунін. Їх, може, всього кілька штук, і може, вони не тримають нічого. А як з начальства хтось додивиться, то буде ще гірше, як за Брашка. Ви вже зробіть там, що треба. Ви ж знаєте, моє з вами хитке становище...

Ворона відскочив від нас з такою швидкістю, ніби чогось злякався. Іван Кузьмич пішов мовчки до кліті, а ми за ним. Коли вже кліть падала вниз, він звернувся до мене:

— Ще одне діло мені підшиває, — наче сам до себе, мовив бригадир. — Лава не сіла — теж Лунін винен.

— Одного стояка я залишив невибитим, — сказав я. — Побоявся, Іване Кузьмичу. Такий страх напосів, що не відважився сокирою вдарити. Злякався. Ще зі мною такого ніколи не траплялось.

— І зі мною теж, — з сумом у голосі задумливо мовив бригадир. — Я не забобонний, а серце само говорить, що аварії мені не оминути. Стояки, бач, позалишались. Що ж, зараз повибиваємо...

Він говорив зі мною сміливо, бо нашої розмови підслухувати нікому, людей в кліті було мало і всі увагу свою звертали на Євтєхова з Земляним, що сперечалися знову.

— У вас з Вороною нема особистих порахунків? — спитав я Івана Кузьмича.

— Які там порахунки? Боїться, щоб його в чомусь не обвинуватили, то починає обливати помиями інших. Думаєш, про стояки не донесе? О-го! Там все знатимуть.

— Мені сьогодні щось снилось про Ворону. Щось снилось, а не можу згадати.

— Снів своїх, Григорію, не приплітай. Сни тут ні до чого...

Іван Кузьмич, мабуть, згадав, що вигляд у нього підозрілий, — сумний і похмурий, а також і розмова зі мною нічого гарного не принесе, чи просто з інстинктовної обережности, а несподівано повернувся до гурту і зміненим голосом, бадьорим, гучним, сказав:

— Так що ж ви обговорюєте, їдять вас мухи з комарями?

(Продовження буде).

М. Д.

БЕЗ ЗАГОЛОВКУ...

Був у мене, в Празі, знайомий молодий українець-приятель, інтелігентна людина, добре освічений, знавець мов.

Коли відбувались у Празі якісь міжнародні з'їзди — студентські чи загальні, — а такі у вільній Чехословаччині траплялись часто, — то до українських делеґацій завжди включали й мойого знайомого.

Одначе, одного разу, коли у Празі засідав студентський міжнародній конґрес, я побачив, що мойого приятеля нема на з'їзді.

— А ви чому не на Конґресі?

— Не хочу і не піду! — послідувала нервова відповідь.

— Як-же так, ви ж такий прекрасний знавець французької мови!

— Власне, з жадними французами та й іншими народами не хочу зустрічатись!

— В чому ж річ? — зацікавився я.

Бачите — пом'якшав мій приятель. — Оповім вам цілу ситуацію. Що ми, українці, робимо звичайно на таких міжнародних зібраннях? — Скаржимося! Скаржимося на большевиків, на поляків, на румунів, на лиху долю, на те, що на еміґрації нам зле. І вигляд звичайно у наших делеґатів мізерний, — штани блищать і соваємо ми у руки чужинним делеґатам замість книжок та брошур якісь шаршаві циклостильки... Ото ж вийшла раз зі мною на одному з таких з'їздів прикра, неприємна історія. Сиджу я в товаристві молодих студентів-французів та, як звичано, скаржуся на нашу долю. Коли бачу, один старший колеґа — француз як трісне по столі рукою! Розчервонівся і, бахликуючись, заговорив: Вибачте, панове українці, я не вперше зустрічаюся з вами, але завжди чую те саме: біда, ми стогнемо у неволі, ми бікуємо на еміґрації... Та скільки вас є? Самі кажете, що 40 мільйонів! Та це більже, ніж нас, французів! Та чому не боретесь, чому на увесь світ не протестуєте, чому лише плачете!.. І з того часу я втратив охоту до всяких таких побачень. Ну його, к бісу! Француз має рацію! І не тільки француз. Ніхто не любить, як перед ним плачуть, скаржаться, хлюпають! Маєш зле, але про те розбалакуй поменше, натомість говори про те, що свідчить про твою силу, боротьбу, працю. А де наші сильні інституції, установи, видавництва, де наших хоч десяток дипломатів, що мають завжди свіжу краватку і могли б запросити чужинця до ліпшої каварні?..

Я заспокоїв мого приятеля, але цю розмову, зперед 20 років, добре запам'ятав.

І пригадалась вона мені оце тепер, коли зачинаємо нову акцію в справі Українського Народного Фонду.

Зачинаємо — і відразу мусимо скаржитись! Правда, покищо — самі перед собою. Справді, могли зібрати мільйон, а зібрали в десять разів менше. Маємо в Америці 100,000 свідомих українських патріотів, а даток заплатили ледве десята частина...

А який вислід з цього?

— Дуже невеселий. Мусимо скромно кахикати до хусточки і скаржитись чужинцям на біду. Замість того, щоби гордо йти, де рішається великі справи і самим стукати по столі. Та так стукати, щоб чути було на весь світ...

Іван Манило.

УКРАЇНСЬКИЙ БЕРАНЖЕ

(Пам'яті В. Самійленка).

В 1906 році, у Львові, заходом М. Мочульського, з передмовою Івана Франка, вийшла друком перша книга „Україні" Володимира Самійленка. В цій книзі був дбайливо зібраний весь 22-літній поетичний доробок поета-сатирика В. Самійленка — українського Беранже... Іван Франко дуже тепло, щиро і образно тоді писав у передмові:

„Самійленко не випускав своїх поезій так, як многі молодші поети, що ллють їх, як воду, любуючися самим шумом і плюскотом, і не дбаючи про те, що в них нема нічогісінько продуманого, а тим менше прочутого і прожитого самим поетом. У Самійленка кожний, навіть найслабший вірш продуманий основно, кожна строфа стоїть для себе як органічна цілість, нема в них повторень і перемелювання пустої полови і відразу чуємо, що це говорить не лише талановитий поет, але також розумний, освічений чоловік, говорить серйозно, про речі, які наболіли у самого і неначе самі просяться на вуста... Талант Самійленка якось, так сказати, не розвивався досі. Він відразу виступив готовий і відразу виявив головні прикмети своєї душі: поважну задуманість і сатиру підправлену золотим українським, добродушним, а не гризким гумором. Оцей гумор, що немов усміхається крізь сльози, це одна з найвизначніших прикмет нашого поета".

Про Володимира Самійленка (1864-1925), про золотий, непогамовний український гумор можна б написати багато веселих і змістовних сторінок... Наш Нарід, тяжко скривджений Долею, як і В. Самійленко, хоч і сміється крізь сльози, але ніколи не падає духом, не складає безтурботно рук; і тому навіть наші віковічні вороги з а ч а р о в а н і українською життєрадісністю, жвавістю, нашою мовою, піснею, дотепністю... Іскристий гумор українського народу та його синів І. Котляревського, Є. Гребінки, Л. Глібова, С. Руданського, М. Гоголя, В. Самійленка та ін. завжди викликатиме заслужену пошану і захоплення усіх народів.

Володимир Самійленко народився в знаменитих Сорочинцях (їх оспівав ще М. Гоголь) на Полтавщині, а вчився в Київському Університеті, де студіював мови — французьку, італійську, грецьку та латинську.

Це дало йому згодом не абияку можливість користуватися скарбницею европейської літератури: твори европейських письменників він читав в оригіналі і навіть перекладав на рідну мову Данте, Беранже, Ляшамбоді, Мольєра. Особливу увагу він присвячував творчості французького поета-сатирика Беранже, який ще за свого життя здобув велику популярність серед читачів віршованими гуморесками - фейлетонами.

Вони — Беранже та Самійленко — блискучі сатирики, неперевершені майстри сатирично - гумористичної поезії, колючим сміхом картали національні прогріхи, дотепно висміюючи бундючних сенаторів, міністрів, бюрократів, горе-поетів, лже-патріотів, новітніх Геростратів тощо.

Твори В. Самійленка в 1900 роках друкувалися й передруковувалися по всіх видніших українських виданнях — в „Зорі", „Літ. Наук. Вістнику", „Зернах", „Буковині" та в „Дзвінку". Гумореска „На печі", написана ще в 1898 році, була надрукована в „Літ. Наук. Вістнику", „Вік", „Акорди", „Розвага" та в „Досвітніх Огнях". Вона ще й сьогодні не втратила своєї мистецької вартости та актуальности:

Хоч пролежав я цілий свій вік [на печі
Але завше я був патріотом, —
За Вкраїну мою чи то в день, [чи вночі,
Моє серце сповнялось клопотом.

Бо та піч — не чужа, українська [то піч,
І думки надиха мені рідні;
То мій Луг дорогий, Запорізька [то Січ,
Тільки в форми прибралась [вигідні.

Наші предки колись за-для [краю свого
Труд важкий підіймали на плечі;
Я ж умію тепер боронити його
І служити, не злазячи з печі...

... Ще стоїть Україна! Не вмерла [вона
І вмирати не має охоти.
Кожна піч українська — фортеця [міцна,
Там на чатах лежать патріоти.

Скільки ж тут поезії! Скільки ж тут теплоти, здорового сміху й... щирої правди! Щирої правди — бо ми ще й тепер маємо і на советській Україні, і скрізь, і всюди, де тільки є українці, таких „патріотів", таких лежебоків, шуарів на печі, що люблять, смакуючи ґалушки або вареники в сметані, „у мріях скликати численні полки", щоб, мовляв, нарешті цим „вибороти" самостійну й соборну Україну!...

Слава нам! Хоч би вмерла [Вкраїна колись,
Її слід буде легко шукати;
А щоб краще навік ті сліди [збереглись,
Буде зроблено з нас препарати.

В гуморесці „Ельдорадо" Самійленко оригінально змалював царську деспотичну Росію, одначе і про сучасну сталінську Росію можна б сказати те саме:

Десь далеко єсть країна
Пишна, вільна, щастям горда,
Кожний там живе щасливо —
Держиморда, держимордац

... Там усяк говорить правду
Непідкупними устами,
Там за правду щира дяка —
Ватогами, батогами.

... Там письменникам за працю
Сам уряд складає дяку
І з тріюмфом їх провадить —
В Сибіряку, в Сибіряку.

... Там живе племін усяких
Престрашенна мішанина,
І за те той край зоветься —
Русь єдина, Русь єдина...

Друковано „Ельдорадо" — цю коштовну перлину українського гумору — в літературних збірниках „Ватра" (1887), „Червона квітка" (1905), „Розвага" (Київ. 1905).

Володимир Самійленко, наш український Беранже, крім гуморесок, байок, поезій та перекладів, багато працював над власними драматичними творами, — всі вони однаково, як відмітив ще Іван Франко, викінчені, виточені, обшліфовані і вилеліяні, — всі вони зрозумілі й дорогі нам, українцям, над Сяном та Дністром, над Дніпром і над Доном та Кубанню...

В сатирично - гумористичному жанрі на землях советської України тепер працюють письменники Остап Вишня, Ілля Попов, Степан Олійник та інші, а на еміґрації поширюють та збагачують золотий український гумор своїми творами Іван Керницький, Іван Манило, Іван Евентуальний, Мартин Задека та Ол. Терпкий.

ГОЛОВА ІРО ВИЖИДАЄ МИРУ В КОРЕЇ ВЖЕ НЕЗАБАРОМ

Ню Йорк. — Теперішня комуністична офензива в Кореї є засуджена на невдачу, „а моя особиста думка така, що ми будемо мати там мир за кілька місяців" — заявив Доналд Кінґслі, генеральний директор Міжнародної Організації Втікачів, звісної під скороченою назвою І.Р.О. Він є теж генеральним заступником Корейської Відбудовчої Агенції Об'єднаних Націй і надіється, що його штаб зі сто осіб перенесеться до Кореї 1. липня, щоб там розпочати жахливе завдання допомоги й регабілітації. Для цієї цілі О.Н. призначили вже $250,000,000.

З Життя Громад і Організацій

РОЧЕСТЕР, Н. Й.
Святочні сходини від. 6. СУА.

Союз Українок, відділ 6, відсвяткував річницю мученицької смерти Ольги Басараб панахидою в церкві, яку відправив о. Волянський. Співав хор під управою п. Цепенди. Потім відбулись святочні сходини в галі Укр. Ам. Клюбу, які отворила голова п-ні Хміляк, візвавши присутних пошанувати народну мученицю повстанням з місць. Потім змалювала геройську постать Ольги Басараб. Секретарка Відділу, п-ні Теребушка, розповіла ширше працю членкинь, як для ЗУАД Комітету, так і для допомоги політичній акції УККомітету, чи при парафії. Так працювати для народної справи, значить іти слідами Ольги Басараб. Потім звернулась з окремим словом до українок, що щойно прибули до Америки зі скитальщини, вказуючи їм на шлях, яким ступає СУА. По відданню пошани померлим членкиням і молитві за кращу долю для українського народу закінчено святочні сходини збіркою на пресовий фонд, яка принесла $20.

ШІКАҐО, ІЛЛ.
Бандуристи в Шікаґо.

У своїй триюмфальній поїздці по ЗДА і Канаді — Українська Капеля Бандуристів під керівництвом Володимира Божика загостить на два виступи-концерти до Шікаґо в днях 5 (субота) і 6 (неділя) травня ц. р. Треба сподіватися, що наша громада, яка вже знає цю Капелю з якнайкращого боку з її виступів у Шікаґо у 1949 і 1950 рр. у салі опери, захоче і цим разом побачити її в популярній салі "Chopin School", яку й вибрано цим разом, щоби дати змогу широким кругам нашого громадянства як теж чужинців, що з ними живемо у добросусідських зносинах, налюбуватися звуками української невмирущої пісні.

Спонзорує оба вечорі Ліґа Американців Український Походження, в якої офісі можна заздалегідь набувати квітки вступу. Продажю їх зволили зайнятися теж наші парохіяльні уряди обох віроісповідань як теж різні Т-ва як „Самопоміч", „СУМА" (північ і південь"), Т-во ім. Кн. Ольги і інші.

АРТИСТКА К. ЗАДОРОЖНА В НЮ ЙОРКУ
(Концерт у неділю, 6 травня).

До Ню Йорку прибула тими днями з Сан Франсиско Капітоліна Задорожна, б. артистка Харківської Державної Опери, відома теж зі своїх виступів на скитальщині в Оперовім Ансамблі під керівництвом Богдана Пюрка, чи теж з концертів, теж разом з відомим тенором, Ігором Зайфертом.

П-ні Капітоліна Задорожна це молода мистецька сила, яка вже вспіла вибитись на Заході, зараз по приїзді з Німеччини до Злучених Держав. В Сан Франсиско виступала в телевізії й співала через радіо, а теж виступала по різних американських клюбах. Виступала теж в „Наталці Полтавці".

Наша артистка є родом з Харкова, де покінчила Харківську Консерваторію, а потім співала (в роках 1938-39) в Харківській Опері в „Тосці" та „Циганському бароні".

Репертуар її дуже багатий в оперові арії світових композиторів. Зокрема різнородний він щодо українських пісень.

Концерт відбудеться в Central High School of Needle Trades, 225 West 24 St., New York, N. Y. — Цеї неділі, 6 травня; початок — 7 година вечером.

● РОЗШУКИ ●

Інж. ДМИТРО БОЛЕСТА
подай свою адресу.
Інж. МИХАЙЛО ЯВОРСЬКИЙ
1733 N. Wilton Pl.
Hollywood 28, California

Пошукую ІВАНА НОДЬ з пов. Сянок, котрий має бути в Бінґгемтон, Н. Й., або околиці. Роджений в Мікісракс, Па. Жив в 1924 році в Джансон Ситі, Н. Й. Був в Польщі в 1920 році і служив в польській армії у Львові. Хто знає про него прошу дати знати на адресу: Rev. John Wm. Bereznicki, 374 Sheffield Ave., Brooklyn, N. Y.

Пошукую мойого мужа ПЕТРА ПАВЛОВИЧА ЦАПАРА, брата Івана Цапяр з Dorothy, N. Y. Жив у New York, 209 E. 104 St. Виїхав 6. квітня 1951 мабуть до Каліфорнії, Los Angeles. Прошу Укр. Комітет у Los Angeles та всіх людей доброї волі, які стрічали його від цього часу, або щонебудь знають про нього, повідомити жінку: J. Zapar, 306 E. 6th St., New York 3, N. Y.

● Книжки-Журнали-Картки ●

ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Повідомляємо Вас, що з днем 23 квітня Представництво на Европу Фонду Допомоги Українців Канади переноситься з Білефельду (Вестфалія) до портового міста Гамбургу. Усе листування просимо на майбутнє слати на нашу нову адресу:

Ukrainian Canadian Relief Fund
Room 605
Sprinkenhof Building
Hamburg, B. A. O. R. 3
Germany.

стара адреса:
Ukrainian Canadian Relief Fund
Local Admin. Unit.
Bielefeld, B. A. O. R. 15
Germany.

Для кращого завтра купуйте Бонди Перемоги.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Свято Шевченка

Ґенія України — Тараса Шевченка — пошановано в Бостоні дня 8 квітня панахидою в укр. прав. церкві. По панахиді о. Е. Королишин пригадав вірним велике побажання Шевченка, щоб кожний з нас не забув України навіть в останній хвилині свого життя і за неї Бога благав.

Того самого дня відбувся концерт пополудні в галі Вірменської Національної Громади. Це перший раз в історії нашої громади, що того роду заля була битком набита. Прийшли всі, теж і з околиць, щоб віддати пошану великому синові українського народу. По відспіванні американського гимну, отворив свято голова Філії Ккраїнського Конґресового Комітету, М. Давискиба, вказуючи на всеукраїнське значення свята. Потім виступив хор Укр. Прав. Церкви під проводом о. Е. Королишина, відспівавши „Заповіт" „Червона Калина", та „Боже Великий, Єдиний". Головного бесідника представив мгр. Казанівський, а був ним д-р В. Шандор, директор канцелярії ПАУК, що прибув як делегат УККомітету. Промовець обговорив творчість Т. Шевченка, зв'язуючи її якнайтісніше з цілою визвольною боротьбою українського народу та нашими сучасними завданнями.

Зорганізований б. скитальцями хор відспівав під проводом проф. Тушельницького в'язанку пісень до творів Шевченка. Цей хор має всі дані стати одним з найкращих у нашій околиці.

Оперова співачка, п-нна Люба Королишин, як завжди, так і тим разом захопила своїм чудовим співом слухачів. Співала до слів Шевченка, а акомпаніював їй о. Королишин.

Знаменито вив'язались теж і декляматори — п-ні Олена Бабій („Якби ви знали паничі") та п. Теодор Вонс („До Основ'яненка").

Шкільні діти виставили відповідну до свята інсценізацію під проводом учителя Михайла Кисіля. Діточе щебетання захоплювало приявних. Маленька Ганя, донечка інженера Андрія і Марії Прухніцьких, деклямувала чистою українською мовою, а це — вже третє покоління.

Усім виконавцям програми належиться велике признання за працю, а громаді за те, що своєю численною участю допомогла не тільки до морального успіху, але теж і до матеріяльного. Це був дійсно один з найкращих концертів, які колинебудь були в Бостоні. Концерт закінчено відспіванням українського національного гимну.

По святі відбулася ще нарада представників організацій з п. Шандором, який давав відповіді на різні запити щодо політичної праці УККомітету. Всі зрозуміли, що таку працю треба поперти усіми силами, а теж виявляли надію, що всі ті організації, що ще не є у Філії, певно приступлять до спільної праці для допомоги визвольним змаганням українського народу та вишлють своїх представників уже найближчі збори.

М. Давискиба

НЮ ЙОРК, Н. Й.

„Жертви Вінниці"

14 квітня, старанням клітини „Зарева" — „Смолоскип" відбувся вечір, на якому член цеї організації, Гончаренко Андрій, прочитав реферат у формі спогадів про жертви більшовицького терору у Вінниці.

Прелеґент надзвичайно яскраво змальовував в уявах слухачів образ за образом не лише самих правдивих фактів пережитих особисто спостереженням жертв, але також подав ілюстрації з життя українського населення в місті після часів більшовицького панування.

Висновок можна вивести один, що українська душа залишилася жива; навіть молодь, що виростала в пазурах більшовицьких метод, силою живучости нації, зберегла своє власне обличчя національної свідомости, бо скільки матерів, сестер і братів приходили над глибокі ями в розкішноцвітучому саді й, зі сльозами в очах, упавши на коліна, молились до Всевишнього за душі тих, яких тіло брутальна московська рука, може ще живим, загребла в землю... Молилися за душі тих, що колись стояли в перших рядах боротьби за волю свого народу, яких мрією і ціллю життя була — Самостійна Україна... Молилися за тих, які своєю смертю збудили зі сну тих, які намагалися забути закон нації, закон життя!

Подані факти є частиною вкладу однієї з комісій „Зарева" — „Комісії дослідів підсовєтської дійсности", — на засаді яких побудована ціла система праці цього Академічного Товариства.

О. Шевченко

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й. — Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 158, повідомляє, що місячні збори відбудуться в пятницю, 4. травня, в год. 8. ввечорі, в Укр. Нац. Домі, 216 Ґренд вул. Проситься обовязково прийти, бо є дуже важні справи до полагодження. — Ю. Павчак, пр.; М. Баглай, фін. секр.; С. Глушко, кас.; М. Кіт, рек. секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Ділимося з рідними, друзями та знайомими сумною вісткою, що дня 17. квітня 1951 по довгій та тяжкій недузі, заосмотрена Найсвятішими Тайнами, упокоїлася в Бозі у 59. році життя наша найдорожча Дружина і Мама,

СТЕФАНІЯ з Павловичів ВИСОЦЬКА,

уроджена в Рогатині, Зах. Укр. Покійна прибула до З.Д.А. в червні 1949 р.

Тлінні останки зложено на кладовищі в Рачестер, Н. Й., при співучасті найблищої рідні, приятелів та знайомих. -- В. Й П!

В глибокому смутку
МУЖ і ДІТИ.

КОМУНІКАТ

ІНСТИТУТ ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ при Українськім Вільнім Університеті розсилає оце всім своїм студентам (розкиненим у країнах Европи, Америки, Австралії) студентські виказки (чотиромовні). Всіх наших студентів, які змінили місце поселення і ще не подали нам своїх адрес, взиваємо цим шляхом подати нам до відома змінені адреси, щоб ми могли їм переслати виказки.

Дирекція

Institut fuer Fernunterricht
Muenchen 62, Schliessfach 8
Bavaria, Germany

● Головою відновленої ради стабілізації платень назначений д-р Джордж Тейлор. Він є професором промисловости в університеті Пенсилвенія у Филаделфії. Дальших сімнадцять членів ради мають щойно бути найменовані.

✝
В другу річницю смерти
бл. п. Проф. Д-ра ЕВГЕНА ХРАПЛИВОГО
— відправиться —
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 6. ТРАВНЯ 1951 Р., В ГОД. 11:30
В КАПЛИЦІ ЦЕРКВИ СВ. ЮРІЯ ПРИ ВУЛ. 7-мій, ч. 22
ПАНАХИДА
на яку запрошують Друзів та Знайомих — ДРУЖИНА та ДОЧКА.

ТАРЗАН ч. 2583. Приятелі

"I WILL GO WITH YOU," TARZAN SAID. "AVAN, THE CHIEF," SAID OVAN, "IS MY FATHER. PERHAPS HE WILL BELIEVE. IF MY PEOPLE DECIDE TO KILL YOU, I WILL TRY TO HELP YOU BECAUSE YOU SAVED MY LIFE."

AS THE MAN AND BOY TRAVELLED TOWARD CLOVI, OVAN GRADUALLY ABANDONED HIS SUSPICIOUS ATTITUDE AND ACCEPTED TARZAN AS A FRIEND.

OVAN NOTICED THE WOUNDS MADE BY THE THIPDAR'S TALONS IN TARZAN'S BACK; AND WHEN THEIR WAY LED NEAR A BROOK, HE THOROUGHLY CLEANSED THEM.

„Я піду з тобою" — заявив Тарзан. — „Ватажок Аван це мій батько. Може він повірить. Якщоб мої люди вирішили тебе вбити, я тобі стану в пригоді, бо ти врятував моє життя" — сказав молодець.

Коли чоловік і юнак пустилися до Клові, Ован ступнево тратив свою підозріваючу нехіть і прийняв Тарзана за приятеля.

Ован завважив рани, завдані Тарзанові на плечах кігтями тиндара. А коли їх стежка вела попри ручай, хлопець їх обмив.